לאיתויי שבחא דממילא (6) חפורה 10 והוו

שובלי שלפופי והוו תמרי: ולא בראוי

כבמוחזק: לאיתויי נכסי דאבי אבא:

מתני'(פ) שאין חוזרין ביובל אהבכורה מתני'(פ)

יוהיורש את אשתו יוהמייבם את אשת אחיו

והמתנה דברי ר"מ וחכמים אומרים יהמתנה

כמכר רבי אלעזר אומר כולם חוזרין ביובל

סרבי יוחנן בן ברוקה אומר ₪ (אף) היורש את אשתו יחזיר לבני משפחה וינכה ₪ מהן

את הדמים: **גמ'** מאי מעמא דרבי מאיר

מכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ביובל מתנה

וירושה לא והני 🕫 מירושה ירושה דמתנה

מתנה בכור ילתת לו פי שנים מתנה קרייה

רחמנא: והיורש את אשתו: יורושת הבעל

דאורייתא: והמייבם את אשת אחיו: בכור

הרייה רחמנא: וחכמים אומרים מתנה כמכר:

מאי מעמייהו דרבנן 2תשובו 7לרבות את

המתנה והני כולהו ירושה נינהו בכור אמר

קרא לתת לו פי שנים מקיש חלק בכורה

לחלק פשום מה חלק פשום ירושה אף חלק

בכורה ירושה: רבי אלעזר אומר כולם חוזרים

ביובל: סבר לה כרבנן דאמרי תשובו לרבות

את המתנה והני כולהו מתנה נינהו בכור

לתת לו פי שנים מתנה קרייה רחמנא והיורש את אשתו ®ירושת הבעל דרבנן והמייבם את

אשת אחיו בכור קרייה רחמנא יאמר רבי אםי

אמר רבי יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל מותיב רב הושעיא

ואלו שאין חוזרין ביובל הבכורה אמר ליה ר'

אלעזר מאי אין חוזרין יאין חוזרין לבמלה מתקיף לה רב ששת מכלל דמאן דאמר

חוזרין חוזרין לבטלה קאמר קרי יו רב חמא

עליה דרב ששת ימובה חכמה עם נחלה ולא

שמיע "(להו) הא דכי אתי רבין אמר רבי יוחנן

ואמרי לה 🕫 ר' אלעזר אמר משום רבי אלעזר

בן שמוע מאי חוזרין חוזרין לבמלה: ר"י בן

ברוקה אומר (אף) היורש את אשתו יחזיר

לבני וכו': סמאי קסבר אי קסבר ירושת

הבעל דאורייתא אמאי יחזיר לבני משפחה

ואי קסבר ירושת הבעל דרבגן דמים מאי

עבידתייהו לעולם קסבר ירושת הבעל

דאוריית' והכא במאי עסקינן כגון ישהורישתו

ל) ב"ב קלט, ב) [כתובותלכ, ג) [כתובות

ה) צ"ב קנט, ב) [כחובות פד.],
ג' [ערכין לא:], ה) [כחובות פד.],
ד) [ערכין לא:], ה) [כחובות פג: פד.],
ג'יבין כה. ודף מח. לקמן לו: גיטין כה. ודף מח. לקמן טו.,
ז' ל"ל ליה,
ח) ל"ל ליה,

פד.], ע) צ"ב ק: כתובות פד., י) אחר נ"ק, ל) [במדבר כז], () [דברים כא], מ) גי' נ"ק

דאורייתא הס"ד ומה"ד בכור קרייה רחמנא ליבם הס"ד,

() [ע"ל], כ) [נ"ב ק:], "יל ההתחרה כן נ"ל

ע) נ"א כדמפרש, פ) נ"א כדמפרש, פ) נ"א כדמפרש, כ) נ"א כבכורה כ"א, כ) [ובגיטין מח_], ק) נ"א דמלוי רש"א,

ר) [ממתנייתא],

ביה שיעור ארעא ושבחא איירי ואפ״ה לא שקיל אם השביחו יתומים ש כדפרש כשעשאו אפותיקי ואשנוייא קמא דהוה משני הא דמסיק בה שיעור ארעא ^{ים} הא דלא מסיק כו׳ הוה מצי לאקשויי א״כ הך ימומים אמרו אנו השבחנו במאי נוקי לה אי כדמסיק אפילו השביחו ימומים שקיל ואי

לא שקיל אלא לא קאי ההיא שנוייא אהא סוגיא דיתומים אומרים אנו השבחנו אלא אקושיא דשמואל אדשמואל דאיתא נמי בפ"ק דב"מ (דף טו.) ובהגוזל קמא (נ״ק נה:): לאיתורי שבחא דממילא חפורה והוו שובדי בו'. כרבנן אתיא מתני' דפליגי רבי ורבנן (י) ידו גבי בכור אם נוטל בשבח אם לאו ומסיק התם מו ובחפורה והוי שובלי שלפופי והוו תמרי פליגי והתם נמי קאמר רבא

רחמנא. תימה נפרק שני

דלא מסיק אפי׳ השביחו אביהם ים הא דאסור לעשות כדברי רבי:

בבור לתת לו פי שנים מתנה קר דיבמות (דף כד:) דמסיק גבי יבם אלא בכור דקרייה רחמנא למאי הלכתא לגריעותה דאינו נוטל בראוי כבמוחזה אמאי לא קאמר שו לחשיבותא דאינה חוזרת ביובל פ בבכורה וי"ל משום דאיכא ר׳ אלעזר דפליג הכא ואמר כולו חוזריו ביובל: אמר רבי אםי אמר ר' יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן. ומה שקשה יו אדר׳ אסי דריש פירקין (מח.) דאמר מחלה יורשין ומה שמקשה ר"ת היאך מצינו ידינו ורגלינו בבית המדרש דקי"ל כרבי יוחנן דלקוחות הן וכריש לקיש דקנין פירות לאו כקנין הגוף וא״כ לא משכחת יח לך דמייתי ביכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון הכל פירשתי בפ' החובל (ב"ק פח: ד"ה הכי) (ובפ׳ בית כור) (קו) ויש לפרש דאע״ג דאית ליה לקוחות הן וכל הנהו נמי דאית להו אין ברירה לא אמרו דמחזירין ביובל רק רבי יוחנן לבדו ודוקא על ר' יוחנן דייק בסוף השולח (גיטין דף מח.) היאך מלא ידיו ורגליו קי דהרי חוזרת ביובל בכך אבל כולהו אחריני סברי יש אע"ג דלקוחות הן דאין ברירה מכר הוא דאמר רחמנא דליהדר ביובל ירושה ומתנה לא כדאמר לעיל וכדאמר נמי לקמן בפרק בתרא (דף נו:) דאע"ג דא"ר יוחנן דאפילו חלקו ט׳ כנגד ט׳ וי׳ כנגד י׳ אין אומרים ם הוא חלקו המגיעו משעה ראשונה לכך אפ״ה אנטריך לאשמועי׳ דלהוחות הוו וחוזרים ביובל דסלהא אדעתין דאין לאו חוזר מטעם דפרישית אי נמי ילפינן כל חלוקת ירושה מחלוקת יהושע דאמר ביש נוחלין (ב"ב דף קיט:) דירושה היא להם מאבותיהם ואפ"ה מודה בה ר' יוחנן דלא חזרה ביובל כדהאמר חד בר חד עד יהושע בו נון דסברא הוא דלא חזרה כיון שחלקו על פי נביאים ובאורים ותומים ובגזירת הכתוב ובהך סברא פליגי שאר אמוראי על רבי יוחנו יכן וניחה השתה הה

של א מיי׳ פי״א מהל׳ שמטה קז א מייי פי״ח מהכי שמטה ויוצל הלי כ עיי כי״מ: קח ב מייי שם הלי כה: קט ג מייי שם הלי כ: קי ד מיי שם הלי יט: קיא ה ו מיי שם הלי כ: קיב ז מיי׳ שם הל' כח: קיב ח מיי׳ פכ"ד מהלי מכירה הלי"ז טוש"ע

> תורה אור השלם בִּי אֶת הַבְּּכֹר נְ הַשְּׁנוּאָה יַבִּיר לְתֶת לוֹ נִ

וְשְּׁנִים בְּכֹל אֲשֶׁר יִּמְיֵצְא לוּ בִּי הוּא רָאשִׁית אנוֹ לוּ מִשְׁפָּט הַבְּכֹרְה: דברים כא יז בשנת היובל הזאת

ח"מ סי" ריז סעיף ז וטוש"ע

"ד סי שסו סעיף א:

2. בְּשְׁבֵּוֹ וְיִּחֹבֶּל וְיִּהְּאַתוֹ הְשָׁבוּ אִישׁ אֶל אֲחָנְתוֹ: ויקרא כה יג 3. טוֹבָה חָבְמָה עם נְחֲלָה וְיֹתֵר לְרֹאִי הַשְּׁמֵשׁ: קהלת זיא

מוסף רש"י

ואלו שאין חוזרין ביובל. לבעליהן, שאין חוזרין אלא (רשב"ם ב"ב קלט.). ממכר (רשב"ם ב"ב קלט.). הבכורה. חלק נכורת הנכור (שם). האחים שחלקו לקוחות הן.ולה אמריק הונכר לכל אחד חלק ירושתו וירושה אינה מחרת ביובל, אלא ארושים מינים מוזר על היה שמא חלק הבא לזה לא היה שלו והרי החליפו חלקיהם והוו להו לקוחות ומחזירין זה לזה ביובל (ביצה לז: וכעי"ז ב"ק סט:) וחוזר ביובל לתחילתו משום מלות יובל והדר עקלים מעוס מלות יובל והדר עקלים כדמעיקרל (גיטין כה.). אמאי יחזיר. ירושה אינה חוזרת ביובל (בתובות פד.). דמים מאי עבידתייהו. קס"ד יחזירס להס בדמים קליס (שם). ומשום פגם משפחה. גנאי הוא להס ימויכס להם בדמים קלים (שם). ומשום פגם משפחה. גנאי הוא להם שיהיו אחרים נהברית משפחה. גנחי הוח נהם שיהיו אחרים נקברים עמהם והם יקברו בקבורת אחרים (שם). וכדתניא. דלוקח כית הקברות מחזירו על כרחו

שימה מקובצת

לן והוו שבלי: כן תי׳ אף נמחק: גן והני דירושה ירושה: דן קרי רמי בר חמא: ה] לה דכי אתא רבין אמר ר׳ אלעזר משום ר"א: וז ה"א לי אין: ז] דכמוחזק דמי: מ] שנפלו להו נכסי אחי אביהם שהיו. ס"א שלא היו לו בנים בשעת מיתת אביהן . ואיז ראוי אלא מספקא שמא ואין ואוי אלא מטפקא שמא לא יהיה לו זרע: ען מקיש שני חלקים: ין טעם האמורא עם נחלת המשנה שהיה: ילן דהא מיהא חייב: יכן ארעא ושבחא הא כו' הך יגן אביהם דיתומים אומרים: יגן אביהם נמי הא לא כר' שנוייא מההיא סוגיא: יון ורבנן בפ׳ יש נוחלין גבי: טון התם דבחפורה: טון קאמר נמי לחשיבותא: יוז שקשה דרבי לחשיבותא: יון שקשה דרבי אסי אדרבי אסי: יון תיי לך נמחק: יען סברי דאע"ג: כן אומרים זהו חלקו: כל) דאין חוזרים מטעם דפרישנא א"נ: ככן יוחנן ילפינן דגזירת הכתוב היתה ילפינן דגזירת הכתוב היתה ושאר אמוראי סברי דמהתם ילפי בכל חלוקת ירושה: . כגן ואיכא כמה אמוראי: לד] ליה ברירה בעלמא: לה] שנויות בברייתות הס"ד:

שבחת דממילת. שלת טרח בה תחיו: כגון חפורה והוו שובלי. שהיתה התבואה שחת בשעת מיתתו ועכשיו נעשו שבלים: או שלפופי והוו סמרי. סמדר ועכשיו נעשו תמרים גדולים. וקמ"ל דאפי" בהאי שבחא לא שקיל בכור אלא כאחד מן האחין ושמין אותן מה היו שוין כשמת האב

ובהנהו דמי׳ שקיל פי שנים דחי מרישח ה״א (ו) ח אין הבכור נוטל פי שנים בשבת ה"מ בשבת שטרתו בו אחים כגון זיבול שדות וקשקוש ועידור: נכסי דחבי חבח. חם היה חבי חביהם חי בשעת מיתת אביהם והיו נכסים ראוין ליפול להם כשימות אע"ג דודאי עתידים ליפול להם ואפי׳ יש לו בן אחדי יטלו אלו חלק אביהם וסד"א (ו) זו כמוחזק דמו וקמ"ל סיפה דהי מרישה ה"ה רחוי דקתני רישה דחין הבכור נוטל בו כגון שנפלו יו לו נכסי אחי אביהם שהיה לו בנים בשעת מיתת אביהם של אלו ומתו בניו ואח"כ מת הוא דנכחים הללו לא היו ראוין להם בשעת מיתת אביהם אלא מספק: בותבר' והמייבם את חשת חחיו. ונטל חלק חחיו ירושה גמורה היא ואינו מחזיר (ח) ביובל: מתנה כמכר. ויולאה ביובל: היורש אם אשתו יחזיר. קרקעות לבני משפחתה בדמים וינכה להם מן הדמים. ובגמ' מפרש לה: גבו' ירושת הבעל דאורייתא. לשארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותהי מכאן שהבעל יורש את אשתו ביש נוחלין (ב"ב קיא:): משובו. איש אל אחוותו קרא יתירא הוא דהא כבר נאמר (ויקרא כה) ושבתם איש אל אחותו והלכך לרצות את המתנה: והנך. אחריני דמתני׳ להכי מודו רבנן . דאינם חוזרין דכולהו ירושה נינהו: פי שנים. מקים יו חלקיו זה לזה דמה חלה פשיטותו הוי ירושה כדכתיב ביום הנחילו את בניום: אף חלק בכורתו ירושה. וירושת הבעל דאורייתאם ויבם בכור קרייה רחמנאט: ומחזירין זה לזה. וחוזרין וחולקין: אין חוזרין לבטלה. שיהא מאבד בכורתו אבל חוזרין וחולהיו ונוטל פי שנים כבתחלה: מכלל דר' אלעור דאמר חווריו לבעלה האמר. בתמיה: טובה חכמה עם נחלה. טוב טעם יו חכמת חריפות האמורה עם נחלת הברייתות שהיה רב ששת בעל ברייתות דאי הוה שמיע ליה לרב ששת הא (ט) דרביה לא הוה פריך מידי: מקום

כדאמר במסכת כתובות (דף מו:): הדרן עלך יש בכור

מעמדו. שעושין מעמדות שבעה למתם:

בעל כרחו. של לוקח: דמי קבר

השתו. יאן דהוא חייב בקבורתה

אשתו בית הקברות ומשום פגם משפחה אמור רבנן לשקול דמי וליהדר וכדתניא ייהמוכר יקברו ודרך קברו מקום מעמדו ובית הספדו באים בני משפחה וקוברים אותו בעל כרחו משום פגם משפחה ומאי ינכה להם מן הדמים דמי קבר אשתו:

הדרן עלך יש בכור

דפריך הכא רב אושעיא על רבי יוחנן ממתניתין דקתני ואלו שאין חוזרין ביובל הבכורה ואיכא ^{כם} אמוראי דאית להו לקוחות הן ואין ברירה ולא פריך עלייהו אלא דווקא על רבי יוחנן משום דאמר חוזרין וא"מ מאי קשה לרבי יוחנן הא רבי מאיר קתני לה למתני דאית ליה ברירה ^{כרז} גבי לוקח יין מבין הכוחיים (תוספחא דדמאי פ"ו מ"ד) וי"ל דחכמים נמי לא פליגי עליה בבכור אלא ר"א ועוד דאע"ג דאית ליה ברירה היכא דמברר הספק ע"פ תנאו דלמא לית ליה בעלמא שיש לחלק כדפרשי׳ לעיל (דף מח. ד"ה דמלי): קרי רב חמא עליה דרב ששת שובה חבמה עם נחלה. רב ששת בעל ברייתות הוה כדאתר בפ׳ הדר (עירובין דף סו.) דרב חסדא מרתען שפוותיה י׳ (ממתניתין) דרב ששת ולה״ק טובה חכמה מימרא דרבין א"ר יוחנן עם נחלה קבלות הרבה שהיו לו שנויות יה בברייתא: באין בני המשפחה וקוברין אותו בעל ברחו משום פגמו משפחה. בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מו: ואם) מבעיא לן קבורה משום בזיינא או משום כפרה נפקא מינה דאמר לא מקברוניה דאי משום בזיינא לאו כל כמיניה וליכא למיפשט מידי מהכא דלא קאמר הכא דלא ליקברוהו כלל אלא זוזי אנסוהו למכור קברו יח ודרכו וכן מההיא דכתובות (דף מת.) נמי ליכא למיפשט מינה דקאמר אל תקברוהו מנכסיו אין שומעין לו דבעי הוא שיקברוהו אלא מתכוין להפיל עלמו על הליבור ולהעשיר את בניו: הדרן עלך יש בכור

הגהות הב"ח

(ה) גם' דממילה כגרן . מפורה: (ב) שם במשנה אלו שאינן כלייל ואות וי נמחק: (ג) שם אומר היורט כלייל וחיכת אף נמחק: (ד) שם וינכה להם מן הדמים: (ס) גם' והני (ו) רש"י ד״ה או שלפופי וכו׳ (1) רש" ד"ה חו שלפופי וכרי ה"ל כי לון: (1) ד"ה נכסי וכרי וסד"ל דכמוחזק דמו קמ"ל: (ח) ד"ה והמיינס וכרי ולינו מחזיר לשאר אחיו כיובל: (ט) ד"ה טונה כרי הל דרבין לא הוה: (י) תום' ד"ה וכו' דפליגי ר' ורבנן : דבחפורה

רבינו גרשום . לאייתויי שבחא דממילא דלא תימא בשבח שהשביחו

יתומים לא שקלי אלא אפי׳ ובשעת חלוקה הוי שובלי: ובשמו זולוקה זול שובלי: או שלפופי. הניח תמרים קטנים ונעשו תמרי רברבי קודם חלוקה לא שקלי: לאיתויי נכסי דאבא. דלא תימא בנכסי דאחוה דאבוה לא שקיל פי שנים משום דהנהו הוו ראוי ולא מוחזק דאביו לא היה יודע שימות אחיו בלא זרע ולא היה דעתו כלל על ירושתו אבל בנכסי דאבי אביו שאביו היה דעתו עליהז ליורשו אימא אע"ג דמת הוא קמי אביו כמוחזק הוו קמ"ל דלא: ואלו שאין חוזרין ביובל. אע"ג דכתב במכו ויצא ביובל ושב לאחוזתו הבכורה והיורש כו׳. ירושת הבכורה והיורש כו הבעל דאורייתא כדדרשינן ליד יייצרו לו שארו זו אשתו: בכור קרייה רחמנא. וכתיב ביה לתת: תשובו איש יכול למימר תשובו איש יכול למימו שובו מדקאמר תשובו לרבות המתנה: והני כולהו. דמתני׳ דאין חוזרין משום דירושה נינהו: לתת לו פי שנים. מפשוט היינו מקיש חלק בכור לחלק פשוטו: חלק בכור לחלק פשוטו: רושת הבעל דרבנן. ולא הוי וחוזרת: גמורה לקוחות הז. דלא אמרינז יש מן התורה אלא אין ברירה והרי הן כלקוחות ומחזירין זה לזה ביובל וכשמחזירין אין מתבטל חלק הבכורה אלא כשחוזרין וחולקין אחר היובל נוטל הבכור אחו היובל נוטל הבכח חלק בכורתו כבתחילה: מתקיף לה רב ששת מכלל. כיון דאוקמת הא אלו שאינן כיון דאוקמת הא ארו שאינן חוזרין אין חוזרין לבטלה מכלל דר' אלעזר דפליג עליה דאמר כולן חוזרין חוזרין לבטלה קאמר ואמאי יפסיד חלק בכורתו אלא ש״מ ליתיה להאי תירוץ דר׳ אלעזר וקשיא דרב אסי: טובה חכמה. דשפיר עלה ולא שמיע להו לרב

ששת ולרמי בר חמא הא דכי אתא רבין וכו׳. דר׳ אלעזר במתניתין חוזרין לבטלה קאמר ותנא קמא ור׳ מאיר אין חוזרין לבטלה קאמר ולא קשיא לרב אסי: וינכה להן קצת מן הדמים. מן הפדיון: דמים מאי עבידתייהו. אמאי יהבי - די משפחה כלום דמים כיון דאינו יורש מן התורה: וכיון דיורש מדאורייתא אמאי מנם להן משום דנקבר אשתו שנקברת שם שהוא חייב בקבורתה: הרדן עלך יש בכור לנחלה